Sidonia TEODORESCU
Doctor în arhitectură, arhitect
Consilier superior
Direcția pentru Cultură a Municipiului București
Architect, PhD. in Architecture
Senior Advisor
Bucharest Department of Culture – Ministry of Culture
E-mail: sidoniat@yahoo.com

ARHITECTA VIRGINIA ANDREESCU-HARET (1894–1962)
ARCHITECT VIRGINIA ANDREESCU-HARET (1894–1962)

Summary. Maria Virginia Andreescu-Haret (1894, Bucharest – 1962, Bucharest) was the first woman who had the right to practice architecture in Romania. In 1919, she graduated from the Higher School of Architecture in Romania, and her diploma, bearing the number 62, is the first diploma in architecture awarded by the school to a woman.

She was the niece of painter Ioan Andreescu and in 1928 she married Spiru I. Haret (1892–1970), civil engineer and nephew of the scientist Spiru C. Haret (1851–1912). Virginia Andreescu Haret and Spiru I. Haret became collaborators and had a son together, Radu Sp. Haret, who later became an engineer.

Between 1919 and 1922, Virginia Andreescu worked as an architect at the Historical Monuments Commission and in the architectural practice of prof. arch. Petre Antonescu. After training in Rome (1921–1922), where she also participated in archaeological research, returning to Romania, she worked for the „Modern Construction" Society for a short time, and since 1922 she was employed in the Technical Service of the Ministry of Public Instruction, within the House of Schools, where she worked until 1947. Virginia Andreescu-Haret is the first woman who reached the degree of architect General Inspector in our country. After 1947, she worked in the A.G.I.R., then at the Technical Publishing House, at the Romanian-Soviet Design Institute and at the C.S.C.A.S., until 1954, when she retired.

She completed over 130 buildings, including over 40 school projects, 17 single-family houses and 26 residential buildings and collaborated with architects Jean Pompilian, Ernest Doneaud and Ion Maier (Mayer). She collaborated with Prof. Arch. Nicolae Ghika-Budești in the preparation of surveys of the churches in Wallachia and in the four volumes of „The evolution of architecture in Muntenia and Oltenia".

Her most famous works in Bucharest are: Palace of the „Romanian Youth" Society, in collaboration with architect Jean Pompilian; „Cantemir-Vodă" National High School; „Gheorghe Șincai" National High School (Șerban Vodă wing); the „Holy Trinity Ghencea" church, in collaboration with architect Jean Pompilian; the Communal Society for Cheap Housing in Rosetti Square, corner with Hristo Botev Blvd., in collaboration with architect Jean Pompilian.

Starting with November 1st, 1960, the architect Virginia Maria (Andreescu) Haret received a pension for special merits, amounting to 1200 lei per month, and the data from her pension file in the archives of the Union of Architects of Romania and the album with the architectural works of the architect, made by her son, Radu Sp. Haret, can complete the picture of the first woman architect in our country.

Keywords: Virginia Andreescu-Haret, first woman architect in Romania, first woman General Inspector, Ministry of Public Instruction, Neoromanian style, Art Deco.

Fig. 1. Virginia Andreescu-Haret. Fotografie din Biblioteca Uniunii Arhitecților din România

Maria Virginia Andreescu-Haret (9/21 iunie 1894, București – 6 mai 1962, București) a fost prima femeie cu drept de a profesa arhitectura din România. În 1912, este admisă la Școala Superioară de Arhitectură, fiind clasificată prima la examenul de admitere în școală. A fost o studentă foarte apreciată de profesorii săi. În timpul Primului Război Mondial, a activat ca soră de caritate. În 1919, absolvă cursurile Școlii Superioare de Arhitectură din România, iar diploma sa, purtând numărul 62 este prima diplomă de arhitect acordată de școală unei femei – „O academie de arte frumoase", distinsă cu mențiunea „Foarte bine". Acest proiect a fost expus la expoziția absolvenților școlii, de la Ateneul Român, din anul 1925, unde a primit Premiul Ministerului Instrucțiunii Publice[1].

În timpul școlii, în atelierul prof. arh. Petre Antonescu și pe șantierele conduse de acesta, a continuat studiile de arhitectură românească. Frecventează în paralel, și Școala de Arte Frumoase din București, fiind o foarte apreciată elevă a pictorului Ipolit Strâmbu.

Nepoată de frate a pictorului Ioan Andreescu (1850–1882), Maria Virginia Andreescu[2] se căsătorește în 1928 cu inginerul constructor Spiru I. Haret (1892–1970), nepot al savantului Spiru C. Haret (1851–1912), având împreună un fiu – inginerul Radu Sp. Haret. Colaborarea cu Spiru I. Haret începuse odată cu proiectarea casei acestuia din Aleea Spătarului nr. 6, în anul 1926. Arhitecta Henrieta Delavrancea-Gibory (1894–1987) relata despre Virginia Andreescu-Haret[3]: „Jocurile vieții și neașteptatul au vrut ca în decursul desfășurării profesiunei să găsească în cola-

[1] Lucrarea de diplomă a arhitectei Maria Virginia Andreescu este concepută în spiritual arhitecturii academiste, de factură Beaux-Arts, o clădire eclectică, monumentală, atent studiată, în Albumul cu lucrările arhitectei păstrându-se planșele și tema-program pentru „O Școală de Arte Frumoase", in: *Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect. Album de lucrări de arhitectură.* Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret.

[2] Spiru C. Haret îi va acorda tinerei Virginia Andreescu licența de a se înscrie în 1912, la Școala de Arhitectură din București, unde până atunci fuseseră admiși numai băieți, in: Ruxandra Nemțeanu, *Vila în stil neoromânesc: expresia căutărilor unui model autohton în locuința individuală urbană*, București: Simetria, 2014, p. 209.

[3] Henrieta Delavrancea-Gibory a fost admisă la Școala Superioară de Arhitectură în 1913, dar și-a suspendat cursurile în 1916, în timpul războiului și le-a reluat în 1924, absolvind în 1926.

Fig. 2. Prima filă a Albumului Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect. Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 2

borarea cu inginerul Spiru Haret, vicepreședintele Societății Edilitatea, o înțelegere profundă și o prietenie din care au derivat căsătoria și nașterea unui fiu, Radu, astăzi inginer dr. profesor."[4]

Între 1919 și 1921, este arhitect la Comisiunea Monumentelor Istorice, unde a colaborat cu prof. arh. Nicolae Ghika-Budești la întocmirea de relevee, studii și cercetări ale bisericilor din Țara Românească și la cele patru volume din tratatul „Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia". Releveele publicate sunt: Mănăstirea Cozia, Mănăstirea Soveja, Biserica Domnească din Curtea de Argeș.

La Roma, între anii 1921 și 1922, lucrează 1 an și jumătate în atelierul maestrului Gr. Bargellini și face diferite studii împreună cu profesorul Montecchi, arheolog cunoscut și președinte al societății „Fra i cultori dell'architettura e archeologia". După completarea studiilor la Roma, revenind în țară în 1922, a lucrat pentru Societatea „Construcția modernă", o scurtă perioadă, iar din 1922, se angajează în Serviciul Tehnic al Ministerului Instrucțiunii Publice, în cadrul Casei Școalelor, unde va activa până în 1947. Aici a lucrat la început sub conducerea arhitecților Jean Pompilian[5] și Cornel Nedelescu, apoi, alături de aceștia, trecând prin toate gradele, până la cel de arhitect inspector general, fiind prima femeie cu acest grad din țara noastră. Tabloul *Arhitecților funcționari din serviciile Statului, Județelor și Comunelor încadrați în Corpul Arhitecților din ser-*

[4] Henrieta Delavrancea-Gibory, *Virginia Haret. Cine are ceva de spus?*, in: *Arhitectura* nr. 2-3/2017 (668-669), p. 48.

[5] Jean Pompilian (1872–1938) a fost arhitect Director general al Arhitecturii Casei Școalelor, in: *Arhitectura*, nr. 12/1938, p. 33.

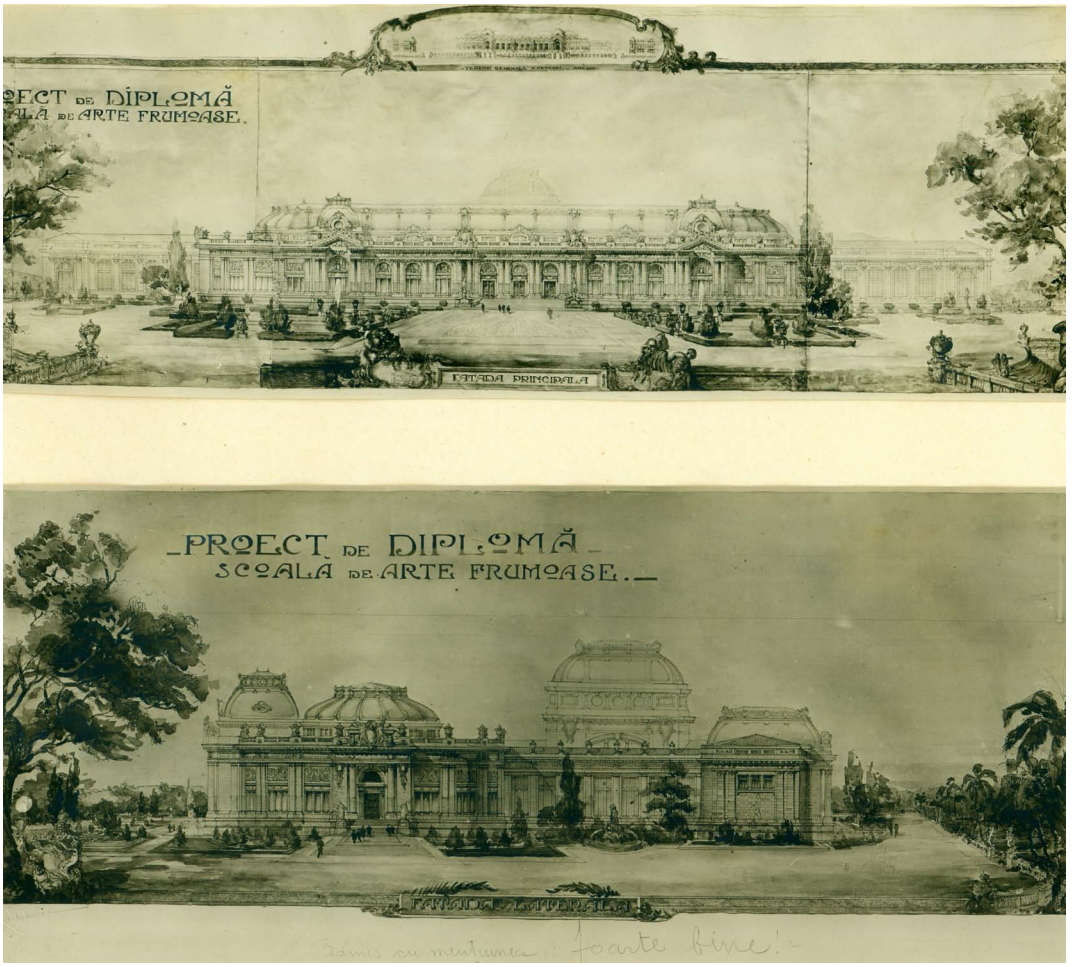

Fig. 3. Școala de Arte Frumoase – proiect de diplomă. Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect. Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 6

viciile Publice, potrivit Legii publicată în Monitorul Oficial No. 75 din 8 iunie 1921 indică faptul că Virginia S. Haret era încadrată ca arhitect șef clasa I din anul 1937, la Ministerul Educației Naționale[6].

În 1937, este invitată de Uniunea Arhitecților din U.R.S.S. la Primul Congres Unional de Arhitectură, la Moscova. Este prima femeie delegată de Ministerul Instrucțiunii și de Societatea Arhitecților Români să ne reprezinte țara la diferite congrese internaționale – Roma (1935), Paris (1937), Bruxelles, Berlin[7].

După 1947, activează în cadrul Asociației Generale a Inginerilor din România (A.G.I.R.), apoi, la Editura Tehnică, la Institutul de Proiectare Româno-Sovietic. A lucrat apoi la Comitetul de Stat pentru Construcții și Arhitectură (C.S.C.A.S., Serviciul de Documentare), ca referent tehnic, în perioada 12 martie 1953 – 17 mai 1954. A fost pensionată în anul 1954, acordându-i-se o pensie de 283 lei.

[6] Corpul Arhitecților din România, Buletinul Corpului, anul VII, București: Tipografia Vestirea, 1939, p. 165.

[7] Dr. ing. prof. Radu Sp. Haret, Virginia Sp. Haret (Andreescu). *Prima arhitectă care a activat în România (1894–1962)*, in: Arhitectura, nr. 5/1976, p. 41; Ruxandra Nemțeanu, *Vila în stil neoromânesc: expresia căutărilor unui model autohton în locuința individuală urbană*, București: Simetria, 2014, p. 209.

Fig. 4. Arhitecții Virginia Haret și Gheorghe Simotta. Proiect pentru Primăria orașului Făgăraș. Arhitectura, Anul IV, 1925, p. 110

Începând cu data de 1 noiembrie 1960, arhitecta Virginia Maria Andreescu-Haret a primit o pensie pentru merite deosebite, în valoare de 1200 de lei lunar, iar datele din dosarul său de pensie aflat în arhiva Uniunii Arhitecților[8] din România pot întregi tabloul primei femei arhitect din țara noastră. Articolul acesta are la bază aceste date, alături de albumul de lucrări de arhitectură ale arhitectei Virginia Sp. Haret, „culese și strânse la un loc, cu ocazia împlinirii a 70 de ani de la naștere și a 2 ani de la moarte", în iunie 1964, de fiul arhitectei, prof. dr. ing. Radu Sp. Haret.[9]

Este unul dintre puținii arhitecți care au activat în mod intens în lucrări executate în serviciul public. A proiectat și executat peste 130 de clădiri, dintre care peste 40 de proiecte școlare, 17 locuințe unifamiliale și 26 imobile de locuit cu mai multe apartamente și a colaborat cu arhitecții Jean Pompilian, Ernest Doneaud și Ion Maier (Mayer).

[8] Arhiva Uniunii Arhitecților din România. *Dosar Pensie de merit. Arh. Virginia Haret*, 1960.
[9] *Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect (1894–1962). Album de lucrări de arhitectură.* Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret.

Fig. 5. Virginia Haret. Școala Primară –Socola, Iași. Arhitectura, Anul IV, 1925, p. 110

Cele mai cunoscute lucrări proiectate de Virginia Andreescu-Haret în București sunt: Palatul Societății „Tinerimea Română", în colaborare cu arh. Jean Pompilian; Colegiul Național „Cantemir Vodă", corpul central; aripa dinspre Calea Șerban Vodă a Colegiului Național „Gheorghe Șincai"; Biserica „Sf. Treime Ghencea", în colaborare cu arh. Jean Pompilian; localul Societății Comunale de Locuințe Ieftine din Piața Rosetti, colț cu Bd. Hristo Botev, în colaborare cu arh. Jean Pompilian.

Lista de 125 de lucrări depusă de Virginia Maria Haret la Uniunea Arhitecților din Republica Populară Română, în dosarul pentru solicitarea unei pensii pentru merite deosebite, dactilografiată și datată 27 mai 1960, cuprinde:

A. Case de locuit, parter și etaj, pentru o familie (1-17).
B. Case de locuit cu mai multe apartamente (18-43).
C. Diverse programe, interioare, transformări (44-54).
D. Lucrări în colaborare (55-67).
E. Concursuri publice (68-72a).
F. Proiecte neexecutate (73-85).
G. Lucrări executate în serviciu public (86-125).
H. Diverse
a. Relevee
b. Expoziții
c. Publicații.

Locuințe

„A proiectat și executat singură 17 case de locuit pentru o familie, prevăzute în general cu distribuție pe două niveluri (parter și etaj) și 26 imobile de locuit cu mai multe apartamente, afară de cele executate cu arhitecții Ernest Doneaud, Ion Maier și prof. Ion Pompilian."[10] Realizează deseori și decorațiile interioare ale caselor proiectate, „purtând și ele imprimată influența spiritului său original, dotat cu o rafinată sensibilitate pentru frumos."[11]. Albumul ce cuprinde cele mai importante lucrări ale arhitectei Virginia Sp. Haret menționează și numele unora dintre beneficiarii clădirilor de locuit.

[10] Radu Sp. Haret, *Virginia Sp. Haret (Andreescu). Prima arhitectă care a activat în România (1894-1962)*, in: *Arhitectura*, nr. 5/1976.

[11] Radu Sp. Haret, *Virginia Sp. Haret (Andreescu). Prima arhitectă care a activat în România (1894–1962)*, in: *Arhitectura*, nr. 5/1976, p. 40.

Fig. 6. Casa ing. Spiru Haret. Intrarea Spătarului nr. 8, București, 1926, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 10

Fig. 7. Casa Prof. Dr. N. Gh. Lupu. Bd. Dacia nr. 95, București, 1929, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 58.

A. **Case de locuit, parter și etaj, pentru o familie**

<u>București</u>

1935 – Casa Dem Iurașcu, str. Emanoil Porumbaru, nr. 24, colț cu str. Virgil Drăghiceanu;

1929 – Casa prof. dr. Nicolae Gh. Lupu, Bd. Dacia, nr. 95 (fost 41); monument istoric;

1923 – Casa ing. I. Cantuniari (vilă), str. Washington, nr. 30 (Parcul Bonaparte) – stil neoromânesc; monument istoric;

1925 – casa dr. Danielopol – Calea Dorobanților – fațada proiectului a apărut în *Arhitectura*, Anul IV, 1925.

1928 – Casa Aug. Opran, str. Alexandru Philippide, nr. 15 – stil neoromânesc; monument istoric;

1935 – Casa I. Nistor, str. dr. Anibal Teohari, nr. 17 (fost Parcul Panduri str. B nr. 14) – modernism-Art Deco;

1932 – Casa prof. Radu și Elena Perianu, Bd. Eroilor, nr. 18 – realizată în stil Art Deco;

1935 – casa Viorica și general Gh. Rujinski, str. Berzei, nr. 22;

1930 – casa Georgescu, str. Pasteur, nr. 39 (Parcul Elefterie);

1928 – casa Ianculescu (fost Rosetti), str. Povernei, nr. 1-3, colț cu str. Visarion și str. Constantin Daniel – amenajare și supraetajare (etajul 1, colonada și partea din stânga);

Str. Henri Mathias Berthelot, nr. 62;

1940 – Casa Zoica și ing. Traian Motaș, suprapunere etaj și amenajări interioare, str. Vasile Lascăr, nr. 22.

<u>Alte localități</u>

1926 – casa ing. I. Constantinescu, Bd. Cuza, Brăila[12] – stil neoromânesc;

1932 – casa Bârloiu, Bd. Gării, Târgoviște;

1932 – casa ing. Cavadia, Bd. Gării, Târgoviște – stil neoromânesc;

1934 – casa Lucia și dr. G. Mândreanu, Bd. Republicii, nr. 28 (fost Lahovari), Giurgiu;

casa Radovici, Snagov;

1940 – 2 căsuțe de weekend, Pădurea Mogoșoaia, Parcul Motoc;

[12] *Arhitectura*, Anul IV, 1925, p. 112.

Fig. 8. Casa Virginia și ing. Spiru Haret. Bd. Lascăr Catargiu nr. 14, București, 1931, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 20

Fig. 9. Casa prof. Radu și Elena Perianu. Bd. Eroilor (fost Bd. Dr. Kalinderu) nr. 18, București, 1932, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 20

1937 – vila arh. Virginia și ing. Sp. Haret, str. Furnica, nr. 71, Sinaia;
1936 – vila Zoica și ing. Traian Motaș, str. Traian, Bușteni – transformare și amenajare;
Casa dr. Dumitru Noica, comuna Știubei-Orăști.

B. **Imobile de locuit cu mai multe apartamente**[13]

București

1926 – Casa ing. Spiru I. Haret, Intrarea (Aleea) Spătarului, nr. 8 – stil neoromânesc; vila are două apartamente, unul la parter și celălalt la etaj, construcția este adaptată unui teren de colț, de formă triunghiulară, greu construibil. Volumele sunt articulate printr-un turn circular de colț, al cărui etaj, ușor ieșit în consolă, constituie o loggie-foișor semicirculară, tratată în stil național (neoromânesc). Pentru această vilă, inginerul Spiru I. Haret, viitorul soț al arhitectei, a fost probabil antreprenor.

1926 – Casa P. Leibovici, Intrarea (Aleea) Spătarului, nr. 7;

1931– imobilul arh. Virginia și ing. Spiru I. Haret, str. Lascăr Catargiu, nr. 14. Clădirea este concepută în stil modernist-Art Deco. Aici a locuit în ultima perioadă a vieții (ultimii 32 de ani).

1932 – casa V. Barnovschi, str. Al. Constantinescu, nr. 15 (Parcul Domenii), executată de Societatea Edilitatea – stil modernist;

1935 –Casa ing. Panait Mazilu – str. Popa Savu,nr. 76 – stil modernist;

1930 – casa ing. Steinberg, str. dr. Lister, nr. 31 (Parcul Elefterie);

1937 – casa ing. Dumitru Stoica, str. Veronica Micle, nr. 27 – stil modernist-Art Deco;

1929 – grup de șapte vile cu câte două apartamente pentru funcționarii Casei de Depuneri și Consemnațiuni (parcelarea Casa de Depuneri) – concurs public, str. Theodor Burada și str. Bibicescu (cartier Calea Plevnei);

1932–1933 – Casa Margareta Mețulescu, str. Ciprian Porumbescu, nr. 14, colț cu Bd. Iancu de Hunedoara – arhitecta proiectează o clădire cu demisol, parter și 1 etaj (iar etajul 2 – ultimul etaj – a fost adăugat ulterior); antreprenor G. Ionescu[14];

1927 – 4 vile grupate pentru tragerile la sorți cu premii ale abonaților ziarului Universul, str. Madrid;

[13] Încadrarea acestora drept „case de locuit cu mai multe apartamente" este făcută în conformitate cu Lista de lucrări depusă de arhitectă la Uniunea Arhitecților din Republica Populară Română, în 27 mai 1960, arătând probabil situația din 1960 a clădirilor, care putea fi alta decât cea inițială, in: Arhiva Uniunii Arhitecților din România. Dosar Pensie de merit. Arh. Virginia Haret, 1957–1960, p. 27-30.

[14] Arhitecta menționează că existau legături de rudenie cu proprietara, in: Oana Marinache, *Parcelări private II*, 2019, Anul II, nr. 6(X), p. 47.

Fig. 10. Casa ing. Panait Mazilu. Str. Popa Savu nr. 76, București, 1935, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret

Fig. 11. Palatul Societății „Tinerimea Română". Bd. Schitu Măgureanu nr. 4, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 5.

1923 – Casa ing. Dionisie Germani, str. Paris, nr. 43 – stil neoromânesc;
1923 – Casa av. Nicu Stănescu, str. Paris, nr. 45 – stil neoromânesc;
1923 – Casa ing. D. Băiatu, str. Paris, nr. 32 – stil neoromânesc;
1925 – Casa Papiniu, str. Roma, nr. 54 (Parcul Bonaparte) – stil neoromânesc;
1936 – casa I. Constantinescu, str. Bitolia, nr. 17 – stil Art Deco;
Imobil de raport, str. dr. Obedenaru, nr. 14;
1928 – Casa colonel Cezar Golici, str. dr. Obedenaru, nr. 16, colț cu str. dr. Louis Pasteur, nr. 39 – stil neoromânesc, colțul este evidențiat printr-un volum circular, un turn asemănător celui din Intrarea Spătarului, nr. 8. Aici, etajul turnulețului ieșit în consolă față de parter este închis, ferestrele sunt delimitate de coloane, parapetul este traforat, streașina semicirculară lată. Rezolvarea face parte din vocabularul folosit de Virginia Andreescu.
Imobil de raport, str. dr. Obedenaru, nr. 18– stil neoromânesc;
1930 – Casa prof. Popescu și prof. Iosif Gabrea, str. dr. Obedenaru, nr. 6 și 6A, colț cu str. dr. Koch (Parcul Elefterie);
1924 – Casa Gongopol, str. Icoanei nr. 40 (fostă str. General Lahovari, nr. 22);
1942 – Casa Constanța și ing. Ioan G. Haret, str. aviator Jean Texier, nr. 7.

C. **Alte programe de arhitectură, amenajări interioare, transformări**

1927–1934 - Biserica „Sf. Treime Ghencea", Calea 13 Septembrie, colț cu str. Sebastian, în colaborare cu arh. Jean Pompilian; târnosirea bisericii a avut loc în 1934;

1928 – Teatru-Cinema-Cazinou Govora, realizat Societatea Govora-Călimănești, cu o capacitate de 400 de locuri[15], dat parțial în folosință în 1930 – a fost cinematograf, în prezent este

[15] Clădirea cuprindea mai multe funcțiuni: sală de spectacol, bufet, club, in: Arhiva Uniunii Arhitec-

Fig. 12. Teatru, cinema, cazino la Băile Govora. Vedere dinspre scenă. Societatea Govora-Călimănești. 1928, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 28

sediul Centrului Cultural Virginia Andreescu-Haret și este clasat monument istoric. Lucrarea este realizată în stil neoromânesc, dominată de un turn-foișor.

1928 – Depozit de vinuri, birouri de administrație și locuințe pentru salariații Băncii Viticole a României, str. Petru Rareș, nr. 17 – stil neoromânesc;

1923 – Stația meteorologică, pavilion trupă și pavilionul cu birourile, Aeroportul Băneasa;

1926 – Terasa „Cucurigu" (grădina situată deasupra pavilionului apelor) la Băile Govora, realizat de Societatea Govora-Călimănești;

1939 – Cavoul familiei dr. Dumitru Noica, Cimitirul Bellu, Calea Șerban Vodă;

Troiță cu fântână comemorativă și bancă, pe drumul național Comarnic-Sinaia;

Troiță cu fântână comemorativă, pe drumul național Comarnic-Sinaia;

Troiță la un mormânt în cimitirul Vaslui;

Amenajare – str. Donici, nr. 27;

Amenajare – str. Astronomului, nr. 6.

D. **Lucrări în colaborare**

1924–1927 – Palatul „Tinerimea Română", str. Gutenberg nr. 19, colț cu Bd. Schitu Măgureanu nr. 4, în colaborare cu arh. Jean (Ion) Pompilian[16]; monument istoric; antrepriza Tiberiu Eremie – de construcția palatului s-au ocupat arhitectul Radu Negru și inginerii Aurel Beleș și

ților din România. *Dosar Pensie de merit. Arh. Virginia Haret*, 1957–1960.

[16] Jean Pompilian era și membru al Comitetului Societății Tinerimea Română. De asemenea, Vasile Șuteu, directorul Liceului Cantemir, era membru al Comitetului acestei societăți. Președintele Societății era N. S. Dumitrescu, profesor, director în Ministerul Instrucțiunii, in: *Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect. Album de lucrări de arhitectură.* Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret.

Fig. 13. Liceul model de Fete. Focșani, 1933, Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, p. 30

Valer Paler; piatra de temelie a fost pusă la 25 mai 1924, dar clădirea – care cuprindea sală de spectacol, club, bibliotecă – a fost inaugurată oficial în anul 1935, din motive financiare. Sala de spectacole a imobilului a fost concepută pentru 1200 de persoane.

1924 – Palatul Societății Comunale „Locuințe Eftine" (Societății de Locuințe Ieftine), Bd. Hristo Botev, nr. 1 colț cu Piața Rosetti, nr. 7 – în colaborare cu arh. Jean Pompilian, monument istoric, clădire eclectică[17];

1922 – În cadrul Societății „Construcția Modernă", proiectează (împreună cu arh. Jean Pompilian) două tronsoane ale imobilului cu apartamente Nicolae G. Cantacuzino pe CaleaVictoriei, colț cu str. Frumoasă nr. 50-56[18];

Case de locuit, ca arhitect la Societatea „Construcția Modernă";

Vile la Eforie, Bușteni și Predeal – în colaborare cu arh. Ernest Doneaud;

Casa Stravolca, str. Antim, nr. 8 – în colaborare cu arh. Ioan Maier;

Casa M. P., str. Știrbei Vodă, nr. 73 – în colaborare cu arh. Ioan Maier.

E. **Concursuri publice**

1925 – Concurs pentru Primăria, Baia Comunală și cinematograful orașului Făgăraș – locul I; fațada principală propusă în proiectul arhitecților Virginia Andreescu și Gheorghe Simotta, având mottoul „Cerna" este în stil eclectic național (neoromânesc), aproape simetrică, dominată de turnul central[19]. Proiectul cuprindea și o sală de spectacol.

internat pentru Școala de Meserii din satul Năsăud – locul II;

o aripă nouă la Ministerul Domeniilor din București, pe terenul viran din vecinătatea Spitalului Colțea – premiul III;

[17] Arhiva Uniunii Arhitecților din România. Dosar Pensie de merit. Arh. Virginia Haret, 1957–1960.

[18] În *Lista de lucrări* din Dosarul de pensie de merit din Arhiva Virginia Haret a Uniunii Arhitecților din România, arhitecta menționează „amenajarea a două tranșe din Blocul Cantacuzino din str. Frumoasă", lucrare realizată în colaborare, în cadrul Societății „Construcția modernă", in: Arhiva Uniunii Arhitecților din România. *Dosar Pensie de merit. Arh. Virginia Haret*, 1957–1960. Lucrare menționată și în articolul scris de fiul său, dr. ing. prof. Radu Sp. Haret, *Virginia Sp. Haret (Andreescu). Prima arhitectă care a activat în România (1894–1962)*, in: *Arhitectura*, nr. 5/1976, p. 37, 40.

[19] *Arhitectura*, Anul IV, 1925, p. 110.

Fig. 14. Vila Virginia și ing. Spiru Haret, Sinaia, str. Furnica nr. 73, 1937. Pagina 35 a Albumului de lucrări Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret

1926 – Premiul I – concurs la C.A.M. – de timbre fiscale;
Premiul Ziarului Universul pentru o vilă cu 4 apartamente, str. Madrid;
Premiul I pentru cartierul de locuințe (vile) ale funcționarilor fostei Bănci Românești (17 vile) în parcelarea din Calea Plevnei;
Școală primară în Bușteni.

F. Proiecte neexecutate
Halele Centrale din Ploiești;
Local de școală primară model – Primăria comunei Bușteni;
Căminul Societății Studenților în Medicină București;
Bursa de Mărfuri a orașului Constanța;
Clubul și cantina muncitorilor Rafinăriei Brazi;
Institutul de Fizioterapie, Călimănești;
Locuințe pentru personal, birouri și restaurant la Govora;
Piața de alimente și restaurantul comunal din Predeal;
Imobil cu apartamente – str. Toamnei, nr. 79;
Case de locuit în București, str. Henri Mathias Berthelot, nr. 65; Bd. Dacia (fost), nr. 50; str. Grigore Mora (fost Parc Jianu str. B), nr. 6.

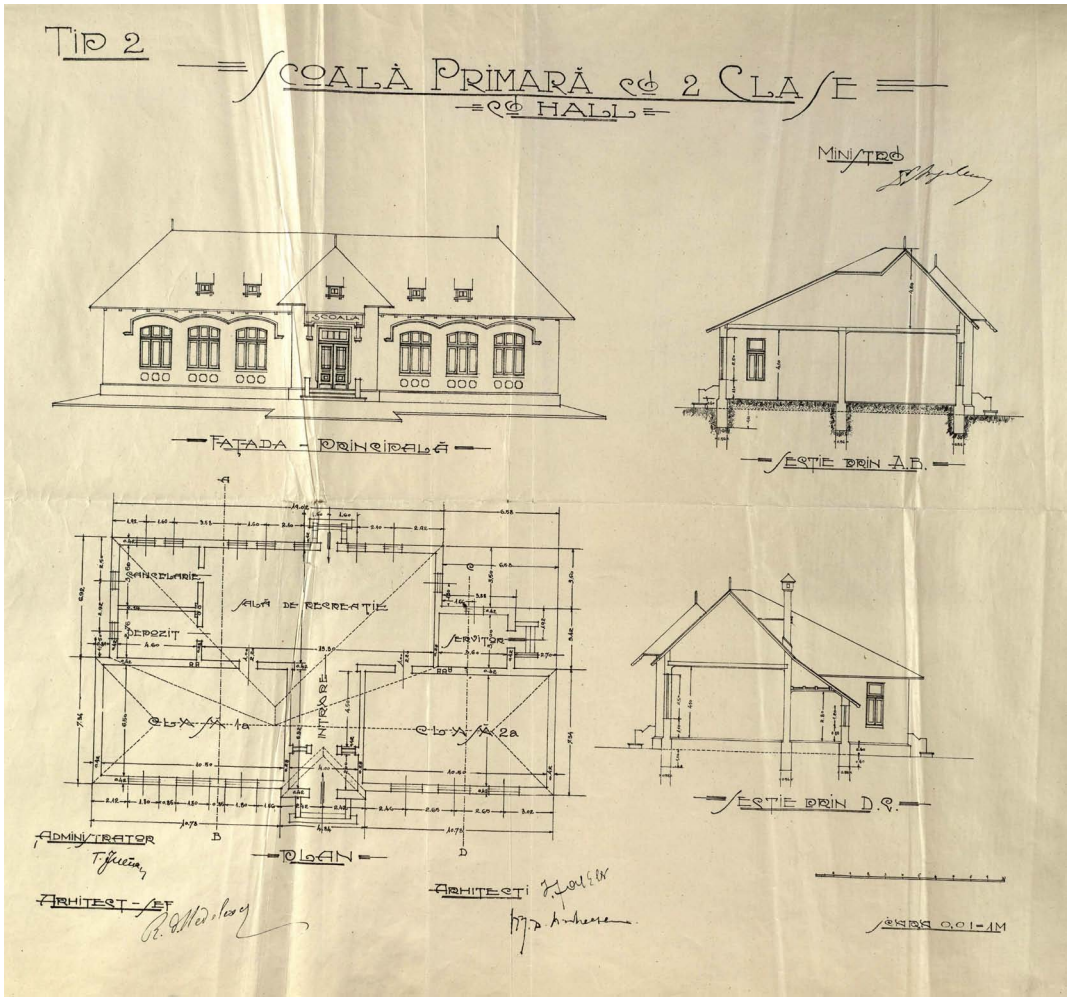

Fig. 15. Școală primară cu 2 clase, cu hall (Tip 2), Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret, plan 3

G. **Lucrări executate în serviciu public**

Construcții școlare

<u>București</u>

1928 – aripa dinspre Calea Șerban-Vodă a Colegiului Național „Gheorghe Șincai" și corpul secției Antropologie; monument istoric;

1926 – Colegiul Național „Cantemir-Vodă", bd. Dacia, colț cu str. Viitorului, nr. 60, corpul central; monument istoric;

1927 – Facultatea de Medicină din București - uzina de încălzire centrală, castelul de apă din beton armat, muzeul de anatomie/ Centrul de Cercetări Antropologice;

1933 – Școala Comercială din str. Traian, nr. 165, azi, Colegiul Economic „A. D. Xenopol", supraetajare cu 2 etaje și amenajare interioară, sală de festivități; monument istoric.

<u>Alte localități</u>

1933 – Liceul model de fete din Focșani;

Școala profesională – locuința direcției Focșani;

Școala de meserii – proiect ateliere – Focșani;

1925 – Școala Primară din Socola, Iași (proiect publicat în revista *Arhitectura*, Anul IV, 1925, p. 110);

Liceul de fete „Domnița Rucsandra" din Botoșani, adăugiri și amenajări diverse;

Școala de meserii din Ploiești, adăugiri și amenajări;

1931 – Școala normală de fete din Bârlad cu internat și sală de gimnastică și anexe;

Atelierele Școlii de Meserii din Vaslui;

Școala Profesională Târgoviște;

Școala de Țesătorie Târgoviște – proiect;

Școala normală Piteşti;

Școala profesională de fete Pitești;

Liceul de fete Pitești;

Școala de Meserii Pitești;

Școala profesională (Liceul) Teiuleanu din Pitești – localul nou;

Școala secundară de fete Făgăraș;

Școala profesională Făgăraș;

Internatul Liceului de băieți Făgăraș;

Liceul de fete – aripa claselor Cluj-Napoca;

Institutul de Fiziologie al Universității din Cluj-Napoca – în colaborare cu arh. Jean Pompilian;

Locuința directorului la Liceul de băieți Râmnicu Sărat;

Școala profesională Tecuci – proiect;

Liceul de fete Bârlad;

Școala profesională Bârlad – proiect;

Școala normală de fete Bârlad;

Locuințe la Școala profesională Bârlad;

Internatul Liceului de băieți Bârlad;

Atelierele Școlii de Meserii Vaslui;

proiecte tip de școală primară cu 2, 3, 4 și 7 clase, în diferite variante, cu și fără sală de gimnastică și locuință pentru Director, care s-au executat pe tot cuprinsul țării. Aceste proiecte tip fuseseră inițiate de Spiru Haret.

H. **Diverse**

a. Relevee: Mănăstirea Cozia, Mănăstirea Soveja, Biserica Domnească din Curtea de Argeș.

1927 – Restaurarea unei vechi biserici din Vaslui[20].

b. Expoziții

1920 – expoziție de schițe, acuarele și desene, realizate după monumente de artă națională, dintre care peste 20 de lucrări i-au fost achiziționate de Comisiunea Monumentelor Istorice

c. Publicații

În revista *Arhitectura* nr. 1-2/1924, întâlnim prima oară numele unei femei arhitect – arhitecta Virginia Andreescu: membră a Comitetului Societății Arhitecților Români (1923–1924); înscrisă în Tabloul Arhitecților Români (unde întâlnim și numele a trei alte colege arhitecte – Ioanovici Antonetta, Friedman Irineu Maria și Zăgănescu Ada Beza); tot acum, îi apar primele proiecte – *Case în Parcul Bonaparte* – clădiri de locuit, proiectate în stil național[21].

În revista *Arhitectura*, Anul IV, 1925, îi apar primele proiecte premiate – Concurs pentru Primăria din Făgăraș cu arh. Gh. Simotta, Concurs pentru Școala „Socola" Iași, Casa dr. Danielopol din Calea Dorobanților, Societatea Govora-Călimănești – pavilionul medical – toate în stil neoromânesc. Publică articolul „Localuri de învățământ" în *Arhitectura* nr. 12/1938, p. 5-12.

[20] *Virginia Sp. Haret născută Andreescu. Arhitect. Album de lucrări de arhitectură. Cabinetul de Stampe al Bibliotecii Academiei Române, arhiva Virginia Haret.*

[21] *Arhitectura,* nr. 1-2/1924, p. 150-151.

Colaborează în 1922, la revista *Artele Frumoase*.

O parte dintre releveele, studiile și cercetările sale, făcute sub îndrumarea arhitectului Nicolae Ghika-Budești (1919–1921), au fost publicate în Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice.

A contribuit la documentarea și redactarea *Manualului Arhitectului Proiectant* (3 volume, între anii 1954–1958, din ale căror colective de redacție a făcut parte și soțul ei). A scris monografia *Istoricul clădirii Teatrului Național din București*, în cadrul Comitetului de Stat pentru Construcții.

În ultimii ani, a activat ca membră la U.F.D.R. – Uniunea Femeilor Democrate Române. Din 1945, în cadrul A.R.L.U.S., Virginia Andreescu-Haret a ținut o serie de conferințe de specialitate despre realizările din construcții în U.R.S.S.

Virginia Andreescu-Haret a făcut parte din toate organizațiile arhitecților din România. A fost membră a Societății Arhitecților Români și singura femeie din Comitetul Societății, membră titulară a Societății Arhitecților Diplomați din România (înființată în 1925), membră a Corpului Arhitecților din România după înființarea sa (1932), membră a Uniunii Arhitecților din Republica Populară Română (înființată în 1952), a Societății Politehnice din România, începând cu 1 decembrie 1929 și se înscrie în Tabloul Urbaniștilor la 6 aprilie 1933[22].

Adresele profesionale ale Virginiei Andreescu-Haret, înscrise în Tabloul Membrilor Titulari ai Societății Arhitecților Români publicat în revista *Arhitectura*: 1924, 1925, 1926 – str. G-ral Berthelot, nr. 62; 1928–1930 – Intrarea Spătarului, nr. 8. După 1931, până la moarte, a locuit și a avut adresa profesională în imobilul proiectat de ea însăși, situat în bd. Lascăr Catargiu, nr. 14.

Activitatea prolifică a arhitectei Virginia Andreescu-Haret se întinde pe o perioadă de peste 40 de ani și cuprinde peste 130 de lucrări de arhitectură. După începuturile influențate de stilul specific Școlii de Arte Frumoase din Paris (proiectul de diplomă pentru o Școală de Arte Frumoase, blocul Cantacuzino – str. Frumoasă, nr. 50-56), arhitecta proiectează clădiri în stil național (neoromânesc), clădiri publice, școli, imobile de locuit, case, acest stil fiind specific în special primelor sale creații: Colegiul „Gheorghe Șincai", Colegiul „Cantemir Vodă", Teatrul-Cinema-Cazinou din Govora; casa ing. Spiru I. Haret – intrarea Spătarului, nr. 8, casele din str. Paris, nr. 32, 43, 45, imobilele de raport – str. dr. Obedenaru, nr. 16 și 18, casa prof. dr. Nicolae Gh. Lupu – bd. Dacia, nr. 95, casa Aug. Opran – str. Alexandru Philippide, nr. 15, casa ing. I. Cantuniari – str. Washington, nr. 30, toate în București; casa ing. Cavadia – bd. Gării, Târgoviște, casa ing. I. Constantinescu – bd. Cuza, Brăila. Aceste clădiri, proiectate la începutul activității sale, în deceniul al treilea al secolului al XX-lea, poartă amprenta stilului neoromânesc, unde întâlnim un vocabular stilistic propriu arhitectei – un joc variat al volumelor, decorația bogată a fațadelor, arcade, loggii, foișoare, coloane, iar „începând cu deceniul al patrulea, asistăm la o manifestare a stilului arhitectei Virginia Haret, în pas cu noile curente din arhitectura epocii. Se remarcă o tendință mai mare de stabilitate a compoziției, unde deși este conservat jocul volumelor – spre deosebire de prima perioadă de creație, la care predomină desfășurarea, adesea îndrăzneață, pe verticală – încep să se impună liniile orizontale."[23]

După 1930, proiectează numeroase clădiri de locuit cu influențe moderniste – Art Deco, printre care: casa propriei familii – Bd. Lascăr Catargiu, nr. 14, casa ing. Panait Mazilu – str. Popa Savu, nr. 76, casa prof. Radu și Elena Perianu – Bd. Eroilor, nr. 18, casa Constantinescu – str. Bitolia, nr. 11, Casa Nistor – str. Dr. Teohari, nr. 17, casa V. Barnovschi – str. Alexandru Constantinescu, nr. 15.

Virginia Andreescu-Haret se înscrie în galeria arhitecților români creatori de patrimoniu, deschizători de drumuri, absolvenți ai Școlii Superioare de Arhitectură din București, fiind prima femeie arhitect care a profesat arhitectura în România și una dintre primele femei arhitect din lume.

[22] *Dr. ing. prof. Radu Sp. Haret, Virginia Sp. Haret (Andreescu). Prima arhitectă care a activat în România (1894–1962),* in*: Arhitectura,* nr. 5/1976, p. 40.

[23] *Dr. ing. prof. Radu Sp. Haret, Virginia Sp. Haret (Andreescu). Prima arhitectă care a activat în România (1894–1962),* in*: Arhitectura,* nr. 5/1976, p. 40.